

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 A Hírlapvezetési díjért:
 Egy évre — 10 kor.
 Helyi díj — 5 .
 Kézen át fizetve:
 Egy évre — 20 kor.
 Helyi díj — 5 .
 Vidékre postán küldve:
 Egy évre — 24 kor.
 Helyi díj — 5 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétig és
 Magyar utáni napok kivételével.
 Helyi elosztó és kiadói:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.
 A szerkesztőség kizárólag visszafizetés
 vagy megfizetés nem vállalkozik.
 Hirdetéseket és hirdetőket a
 kiadói hivatalban intésemdék.
 Egy évre minden évi 5 .

NAGYVÁRAD június 22.

Galacz.

Akad egy közös hivatalnok, egy osztrák-magyar konzul, a ki Galacz városából németül kereste meg Debreczen városát.

Hát hiszen ez nem olyan ritka eset, megtörtént már máskor is.

A konzul ur magyar ember s magyar léte magyar várost német átirattal főzött le.

Ennek is vannak hasonló diszes pendantjai; a közös intézmények levegője könnyen rozsdával vonja be a magyar aczél-jellemet.

Debreczen városa aztán a német átiratot egyszerűen visszaküldte azzal, hogy a magyar állam törvényhatósága a magyar állam közegétől nem fogadhat el más, mint magyar nyelvű átiratot.

Ez sem példátlan eset; sajnos, hogy efféle visszautasításokra még ma is bőven nyílik alkalom. Nemrég a kabinetiroda német átiratát küldte vissza egyik alföldi vármegyére.

Idáig rendben van a dolog. A visszautasított átirat lefordítottatott máskor magyarra s úgy küldetett el, sőt nemrég a kabinetiroda nevében Tisza István gróf kijelentette, hogy az egész csak tévedés s máskor ilyen tévedés előfordulni nem fog.

Ily körülmények közt igazán megáll az ember esze a galaczi eset miniszter-

elnöki elbírálásánál s az ellenzék felháborodása még meglehetősen szerénynek tekinthető.

Volt már Magyarországnak nem egy minisztere, a ki a nemzeti irányu haladásnak ellene szegült; de olyan még nem akadt, a ki a magyar államot olyan nagy vakmerőséggel próbálta volna tartományi színvonalra süllyeszteni, mint azt Tisza István tette.

Az erős kéz lovagja elismerte, hogy a közös hivatalok a magyar hatóságokkal csak németül levelezhetnek s mi kötelességek vagyunk német átiratokat elfogadni.

Tisza István gróf felfogásának méltó párját keresvén, azt csak Bach Sándornál, az ötvenes évek osztrák miniszterelnökénél találjuk fel. Csak a nagy osztrák birodalom álmának megvalósítási kísérletei közben tagadták meg a magyar nyelv jogait ilyen merészen.

Magyarország független állam s mint ilyennek joga van ahhoz, hogy minden egyes közjogi ténykedése alkalmával saját nyelvét juttassa érvényre. Ha egyes állami ügyeket Ausztriával közösen intézünk is, azért sem Ausztria nem fogadja el azon kivételes ügyekben a magyar nyelvet, sem mi a németet. A közös ügyeket közös hatóságok intézik a két állam nevében, tehát a két állam nyelvén is.

Ez az elv idáig nem valósulhatott meg tényleg teljesen; tényleg a német nyelv uralma állott fenn. De a tényekkel szemben a jogot soha fel nem adtuk s

évtizedek küzdelme oda irányult hogy a tényleges állapot a joggal összhangba hozassék.

Igy vonult be a magyar nyelv diadalmasan a nem közös ügyek azon részébe, a melyek mégis közös egyetértéssel intézendők, mint a pénz- és érmeügy, a bankügy stb. E törekvésnek folytatása az a szakadatlan harcz, a melyet a hadsereg magyar nyelvéért folytatunk. Chlopyt dezavualták, a hadapródiskolákba bevonul a magyar nyelv, a legféltékenyebben osztrák czopiba font intézmény: a hadsereg meghajlik a magyar nyelv jogai előtt — s akkor Tisza István egy meggondolatlan szóval csaknem eljátszsa a magyar nyelv, a magyar állam örök jogait.

Állam-e az ország, a melynek kötelessége maga felett eltérni egy idegen állam nyelvének vasvesszejét?

Állam-e az az ország, a melynek saját édes fiai, mikor bizonyos hivatalokba jutnak, anyanyelvüket nem használhatják többé?

Állam-e az az ország, a mely az államiság föltételeit sem megszerezni, sem biztosítani nem tudja?

Nem!

Ha valami még hiányzik államiságunk kiépítéséhez, küzdjünk a legcsekélyebb vívmányért is fáradhatlanul; de le ne mondjunk a legcsekélyebb jogról sem, mert azzal államiságunkról mondtunk le.

Tisza István, ugy látszik, a Rózsaborkorban jött a világra; mintha édes apja

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kaszárnyában.

(Elbeszélés).

Lefojtak! Vége volt a gyakorlatnak. Századunk vig nótázás közt masirozott hazafelé. Csak mikor a szabolesi hegyek közzé értünk, vett erőt rajtunk a fáradtság. A fiúk jökedve alábbhagyták s már csak a ficzkóbb legények dalolták, hogy:

Szépen szól a kakuk az erdőben
 Szépen legel a gulya a rétben
 Szépen szól a csengő a nyakába,
 Megszabadulok babám nemsokára.

Már dél felé járt az idő. A nap erősen szórta forró sugarait és mi alaposan megizzadtunk.

A por belepte arcunkat, ruhánkat. Reggeli öt óra óta talpon voltunk és képzeltük,

hogy a folytonos gyakorlatozás kifárasztott bennünket.

Eleinte engem is felvidített a bakák jó kedve — és önkéntelenül én is bele-bele ordítottam egyet-egyet a nótájukba.

Szomoruan baktatott előttem a kis infanterist Tóth. Jóképű gyerek volt ez a kis Tóth nagyon. Fekete haja, erőteljes, köpczös alakja, napbarnított arca volt és megnyerő modorával kedvelté tette magát főlebbvalói előtt.

— Na Tóth — szoltam hozzá — maga nem énekel?

— Ej önkéntes ur, — dehogyan áll a kedvem nótázásra! Nagy a bajom!

— Ugyan micsoda? — mondám nevetve, semmi rosszra nem gondolva — talán nincsen pénze? Adok, ha kell.

— Rosszabb annál. Azon nem segít a pénz.

Kiváncsi lettem.
 — Tudja önkéntes ur — sóhajtott Tóth nem kisebb a bajom, minthogy a feleségem.

— Micsoda? — szakítám őt félbe — magának már felesége van?

— Van ám, nagyon szép szál asszony — tette hozzá Tóth — és szeretem is őt, csak hogy —

Nem folytatta tovább, de megértettem őt. Es láttam, hogy két könnyesepp gurul végig az arcán.

— Igazán ugy szeretem az önkéntes urat, hogy szívesen mondok el mindent. Ugy megkönnyebbül tőle a szívem . . .

Tizenkilenc éves voltam, mikor elvettem a feleségemet. U alig lehetett tizenhat éves. Gazdag leány volt a Mariskám és mit tagadjam, ő is szeretett engem. Van 16 hold földem, szép kis kunyhóm és mikor bevállottam katonának, egy — szép kis fiacskám is született.

Hát boldogok voltunk . . .

Busan lehajtotta fejét és egy ideig elhallgatott. En meg elnéztem ezt a gyerek embert és sehogy sem tudtam magammal elhitetni, hogy hát igazán családja lenne.

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület).
 TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-czég

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi-öltönyöket, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costumok és valódi angol SZÜVETEK nagy választékban

szavait folytatná: lemondani, lemondani.

És akkor önkéntelenül fölteszi az ember azt a kérdést: Öntudatos magyar államférfi-e a ki hazáját államból tartományá igyekszik sülyeszteni?

Dr. K. A.

A Cunard Linie szerződése.

A kivándorlási ügyben keletkezett hosszú zenebonának vége van. A hivatalos lap mai száma ugyanis a következőket tartalmazza:

»A belüi yminisztérium vezetésével megbízott magyar kir. miniszterrel a »Cunard Steam Ship Company Limited« liverpooli hajósvállalatnak az 1903. évi IV. t.-cikk 7. §-a alapján engedélyt adott arra, hogy az ország egész területéről kivándorlókat tengeren tutra Fiuméből New-Yorkba szállítson. Egyttal az 1903. IV. t.-cikk 8. és 13. §-a alapján jóváhagyta, hogy nevezett hajóstársaságot az »Adria« m. kir. tengerhajózási részvénytársaság, mint helyettesse, kivándorlási ügyekben úgy a hatóságok, mint egyesek irányában teljes joggal és felelősséggel képviselhesse.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 22.

Elnök Perczel Dezső megnyitja az ülést, bemutatja a beérkezett irományokat.

A vasutasok fizetésrendezése.

Udvarý Ferencz: A javaslatot elfogadja. Általános vonatkozásban csak az alantas hivatalnokok helyzetét vázolja és azoknak az érdekében száll sikra. A kishivataluokon megta- karítással lehetne segíteni. Sok olyan hivatal- noka is van máv-nak, amely jogtalanul huzza a fizetést.

A szolgálati pragmatikát szükségesnek tartja.

Beszédje végén felkéri a minisztert, hall- gasson szívére, vegyen meggyőződést a függet- len bíróság bölcsen meghozott ítéletéből, amely- ben ki van domborodva az a körülmény, hogy

azok a szegény mozdonyvezetők egy fanatikus tömeg kényszerítése miatt lettek vezetők, ad- jon amnesztiát.

Hock János vázolja azokat az okokat, melyek a sztrájkot előidézték. Nagy elkesere- désnek kellett ott lenni, ahol negyvenezer em- ber szembe száll az állami hatalommal, nem törődve azzal, hogy az egy lépésével eltipor- hatja.

A felsőbb körök elzárkózása, gögje töltötte meg a vasutasok elkeseredésének poharát csor- dullig. Itt keresendő és itt található meg az ok, mely előidézte ezt a mozgalmat. Minden igényt ki kell elégíteni a megelégedés előidé- zésére.

Az államnak belső békéje okvetlen meg- kívánja, hogy minden igény kielégítessék. Hi- bázlatja, hogy bár a kormányt nem elégíti ki 40 ezer embernek a legyőzése. Nem teljesítik az amnesztiára vonatkozó kívánságot sem s ez csak növeli az elkeseredést. Ez egy lappangó parázs, amit a kormányhoz nem méltó boss- szuállás csak szít. A bosszuállás csak elmér- gesítheti a sebeket, de nem hegesztheti be. Tizenhárom embert úgy sem lehet felelőssé tenni negyvenezer bűncselekményeért. A kor- mány ne a »vae victis« elvet iparkodjék gy- akorolni, hanem a keresztényi humánus szere- tetet, a kegyelmet. Ne hallgasson a miniszter a denuncziálásokra.

Hieronymi: Kikérem magamnak, ne gy- anusítson.

Hock János: En is kikérem ezt a hangot. Igenis, állítja, hogy a vidéken meggyanusítás és üldözés folyik. Bíróságok előállítják a vasuta- sokat. A miniszter jószívűhez folyamodik, szűn- tessék be az üldözéseket. A javaslatot elfo- gadja.

Elnök: A vitát bezárja.

Hieronymi a vasutasokról.

Hieronymi Károly kereskedelemügyi mi- niszter elsősorban a refakciókra nézve kijel- enti, hogy bár nem lehet azokat általánosság- ban elítélni az egyes iparágaknál, de tervében van azoknak megreformálása, több ágazatnál való beszüntetése, de egy tollvonással eltörlni az egészet nem lehet.

Hive annak a felfogásnak, hogy az állam- vasutaknál a refakciókat a lehető legszűkebb térére kell szorítani.

Ami a Budapest—Bécs közötti teherforgal- mat illeti, iparkodni fog a régebbi szerződése-

ket az osztrák államvasutal helyreállítani, de azt úgy, hogy itthon megsanyargassuk az osz- trák bányákat, társulatokat, nem fogjuk elérni, csakis egyenes, lojalis uton.

Mezősi Béla: Es ezt mi az osztrákoktól várjuk?

Felkiáltások a jobboldalról: Halljuk! Halljuk!

Mezősi: Ne idegeskedjenek!

Hieronymi Károly kereskedelemügyi mi- niszter: Igy nem lehet politikát csinálni, ha már előre kétségbevonjuk az ellenfél lojali- tását.

Attér ezután Fülöp Béla minapi beszédére, melyet meddőnek és czéltalannak mond, semmi indítványt nem adott be.

Gabányi Miklós: Fülöpnek az a ment- sége, hogy szűz beszéd volt. (Derűtség a jobb- oldalon.)

Kiáltások a baloldalon: Ugyan jól meg- védted!

Hieronymi Károly kereskedelemügyi mi- niszter reflektál ezután Hock beszédére, aki azt mondta, hogy a vasutas porbatiprot féreg, mely visszafordul és megmarja azt a lábat, mely őt eltiporni akarja.

Hock János: Nem úgy mondtam!

Hieronymi: Igy mondta. Es azt mondta, hogy a vasutasok üldöztetnek az által, hogy bíróság elé állittatnak. Hát ez üldözés?

Molnár Jenő: No, nem valami kel- lemes.

Hieronymi: Elhiszem, de a lefolyt ese- mények után, — hogy lehet üldözésről be- szélni.

Sebess Dénes: Önt kellett volna a vas- utasoknak bíróság elé állítani.

Hieronymi: Egészen másképpen beszél már a Ház egy másik tagja, Csernoch János, aki azt kívánja, hogy humánusan bánjon a vas- utasokkal.

Erre nézve habár valamely javaslatot nem tehet, de igenis ígérheti, hogy ebben a szellem- ben fog eljárni. (Zajos helyeslés.)

Ezek után kéri, fogadják el a javaslatot.

Lengyel Zoltán: A bécs-budapesti teher- forgalom tarifája tekintetében mondott és félre- magyarázott szavait helyreigazítja, hogy meny- nyire káros az osztrákokkal való szerződés. Ha ez a szerződés nem volt otstobaság, akkor semmi sem az. A miniszter azt is mondta, hogy ő nem találkozott egy vasutással sem, aki magyarul nem tudna. Felolvas egy csomó

Szerettem a gyereket és — meghatott, hogy ilyen búsan, megtörtén láttam.

Zavartan kérdeztem tovább:

— Na és . . . most nem boldog Tóth?

Rám se nézett, csak a fejét rázta. Meg- igazította fegyverszijját, egyet rántott a »pat- rontáskán«, majd a zsebébe nyult és egy gyü- rött levélkét nyújtott felém.

— Pali! A feleségöd megcsalt! A Nagy Jóska jár hozzá. Ha meg akarsz bizonyosodni a felül, úgy szombat este láthatod ha akarod. — Több mondani valóm nincs.

Ez volt a levél tartalma, az aláírás hi- ányzott.

Megdöbbsentem e nem várt fordulaton. A szegény gyerek rám nézett, úgy látszik, leste a hatást.

Megvallom, zavarban voltam és — hogy el ne áruljam zavaromat, kérdeztem:

— Es maga elhiszi ezt Tóth?

Határozottan mondta:

— El kel hinnem!

Hirtelen jó eszmém támadt.

— Látja Tóth — szóltam — én magát sokkal józabb embernek véltem, semhogy ilyen dőreségnek higgyen, Hisz ez nem lehet más mint bosszu . . . vagy tréfa. Nyugodtan mondhatom magának, hogy a felesége magát szereti és távolról sem jut az eszébe, hogy magát megcsalja.

Tóth nem szolt egy ideig semmit, már- már azt hittem, hogy megvizsgáltam s csak később tette hozzá, mintha maga-magát vi- gasztalná.

— Sebaj, még száz husz kis nap és az- után — szabad leszek.

Időközben beértünk a városba. Elhangzott az a bizonyos »Habtacht«, mikor mindenki rendbe szedi magát és a dob meg a trombita hangjaira lépked.

Tóth is belépett a helyére és én nem kér- dezősködtem többet baja felől. Nem tudtam elfelejteni kedvenc bakám esetét. Szerettem volna meggyőződni az igazságról és tiszta szív- ből kívántam, hogy a régi boldogság ismét tanyát üssön a kis család körében.

Szombat este volt.

Busan hangzottak el a takaródó utolsó akkordjai és mindenki nyugodni tért a kaszár- nyában.

— Lámpát eloltani a szakaszban és lefe- kűdni! hallatszott a naps káplár szava, a ki sorba vizsgálta az ágyakat, hogy vajjon ágyá- ban van-e már mindenki.

Nem hiányzott senki és a naps sietett leadni az esti rapportot: »Sechs Mann Erlaub- niss, übrige alle z'haus.«

Es azután mélységes sötét lett a kis sza- kaszban.

Itt-ott még halk beszélgetés hallatszok, egy-egy bakagyerek még titokban pipára vagy cigarettára gyújt, melynek tüze világlik a szo- bában.

A beszélgetés mind halkabbá és halkabbá válik, a cigaretták tüze elalszik, végre mély csönd honol a szobában.

A nagy csöndet csak egy-egy hortyogás szakítja meg.

Csak egy ágyban mozgolódik izgatottan valaki.

Nem tud aludni. Föl-föl kapja fejét, majd körülnéz a szakaszban, mintha azt figyelné, vajjon mindenki alszik-e már. Ugy látszik meg- győződött erről, mert lassan fölemelkedik ágyá- ról, egy pillanatra megáll.

Tóth volt az.

Föl volt öltözve, csak úgy bujt be a ta- karó alá, hogy a naps káplár figyelmét ki- kerülje.

Izgatottnak látszik a gyerek.

Lassu léptekkel, lábujjhegyen indul az ab- lak felé, kinyitja azt és kimászik rajta, ki az udvarra, honnan könnyű volt már az alacsony fakerítésen át az utcára jutni. Ott még egy- szer körülnéz, megáll és föllélegzik. Nem látta meg senki.

— Istenem, csak most légy velem! — só- hajtja és gyors léptekkel megindul az országut felé.

A hold éppen most bujt ki egy apró bá- rányfelhő alól és megvilágítja ezüstös sugarai- val az utat.

Tóth izgatott volt. Vére erősen lüktetett. Maga előtt látta szép feleségét, őszinte szemé- vel, karján apró csecsemőjével, édesen moso- lyogtak feléje.

Es ez az őszinte asszony, kit úgy szeret, képes lenne őt megcsalni!

Nem, nem lehet!

De ha mégis! . . .

Es meggyorsítja lépteit — mitsem tö- rődve a következményekkel, melyek érhe-

nómet hangzásu nevet, aki nem tud magyarul. Ha már diplomáciánkban nem lehetünk magyarok, a hadseregben kicsufolják magyarságunkat, legalább a magyar államvasutaktól csapja el a miniszter azt a hivatalnokot, különösen főhivatalnokot, aki itt eszi a magyar kenyeret hosszú éveken át és még sem tanul meg magyarul. (Tetszés a baloldalon.)

Heltai Ferencz előadó rövid megjegyzése után a Ház ezután úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadja a javaslatot s az összes ellenjavaslatokat elveti.

Lengyel Zoltán mentelmi ügye.

Szivák Imre a mentelmi bizottság előadója jelenti, hogy Lengyel mentelmi ügyében a bizottság még nem járhatott el, mert Rudnay főkapitány operáció alatt állván, nem volt kihallgatható, sem nem szerezhették volna be a szükséges iratokat s azért még nem hozhattak határozatot, ezt bejelenti.

Olay Lajos tiltakozik a mentelmi ügynek illetlen való elhuzása ellen, követeli, hogy a Ház utasítsa Szivákot, hogy hívja össze a bizottságot.

A keletázsiai háború.

Niucsvang, június 21. Hír szerint a japán lovasság szombaton a késői órákban megtámadta Liaojangot. Egy bittérítő azt az értesítést kapta a benszülőttektől, hogy a csata 20-án még folyton tartott és Liaojangot 21-én délelőtt bevették.

Elsüllyesztett japán hajók.

Pétervár, június 22. Tegoapi keletű táviratában Skridlov altergernagy következőket jelenti Miklós cárnak: A japán hadseregnek tengeri összeköttetését befolyásolandó június 12-én elindult a Bezobrazov altergernagy zászlóját vivő Roszija czirkáló hajóból, a Gramoboj és Rurikból álló czirkálóhajóosztály. Június 20-án éjjel az osztály visszatért Vladivosztkba és parancsnoka a következőket jelenti a czirkálásról: Június 15-én reggel a hajóosztály észak felől közeledett a Szimonoszki-szoroshoz és a midőn attól 20 mérföldnyire volt, két gőzöst látott meg a látóhatáron, me-

tik, ha távozását észreveszik a laktanyában — egyenesen Gyulavár, az otthona felé tartott.

... Már szürkülni kezdett, midőn a futástól nagyokat zihálva, a laktanyához ért. Óvatosan osont a falhoz, mint egy macska, ügyesen átmászott a kerítésen és az ablakon át ágyához osont, hol ruhástul, cipőstül fáradtan dült le.

Csak egy gondolat bántotta s az járt folyton az eszében, hogy hátha észrevették távozását és följelentették...

Lecsukta szempilláit és — mélyen, nagyon mélyen elaludt.

Álma is csak az volt, hogy észre vették távozását. Már látta magát a sötét egyben, kezén, lábán a szoros vasat s oly kényelmetlenül is érezte magát.

Pedig — szerencséje volt. Az éjjel nem vizsgálták a szakaszokat és így senki sem vette észre hiányát a kaszárnyában...

Künn voltunk a gyakorlótéren. Fegyvereink gulába rakva, — borjunk a fegyverek lábánál hevert, mi pedig fáradtan a gyakorlatozás, no meg a nagy hőségétől — ledőlünk a letaposott gyepre.

A kis Tóth esete, bár nagyon érdekel, ezuttal kiment az eszemből.

Egyszerre magam mellett látom őt fekdülni.

Arca sugárzott a boldogságtól. Nem is kérdeztem őt és megszólalt:

— Látja önkéntes ur, milyen rossz az emberek nyelve! Ha nem ismertem volna a feleségemet, még elhittem volna...

Herczegh Dezső.

lyeket üldözőbe vett, de nem sikerült a hajókat a nagy távolság miatt elérni. Ugyanakkor egy harmadik hajót is vettek észre. A Gramoboj czirkáló parancsot kapott a hajó hatalomba kerítésére. Az üldözött hajó, mely az Iczumirmaru nevű szállító gőzös volt, ismételt felszólítás dacára sem állott meg. Csak a midőn több lövés érte, állott meg s rajta lévő katonák a tengerbe akartak ugrani. A Gramoboj felszólította a hajó személyzetét a jármű elhagyására, a mit két bárkával meg is tettek. Az uszókát a czirkálóhajó egy csónakja vette fel és a Gramobojra szállította. Az Iczumirmarut, melynek tartalma több, mint 3000 tona és a mely csapatok és hadiszerek szállítására szolgál, ágyulövésekkel elsüllyesztették. A Gramobojtól felvett 105 személy közt 17 tiszt is volt. E szállítóhajó elsüllyesztése után a Gramoboj még két gőzöst látott meg. Utánuk mentek és elértek őket. Ezek a Szadamaru és Hitahimaru szállító gőzösök voltak, külön-külön 6000 tonna tartalommal. Az elsők hadiszereken kívül a táviróosztály munkásait 12 tiszttel találták, továbbá lovakat és pontonokat, a másikon pedig 1000 főnyi csapatot és hadiszereket. A Roszija czirkálóhajó parancsot kapott, hogy kerítse meg a Szadamarut. A Gramobojnak pedig a Hitahimart kellett elfognia. A kísérlet sikerült.

Miután a figyelmeztető lövések folytán a hajó meg nem állott, tüzelni kezdtek arra mindenképpen az elsüllyedt. A hajón lévő legénység nem törődött a hajó elhagyására adott jellet és csak több figyelmeztető lövésre kezdtek bárkákat lebocsátani. A szállítóhajó igen lassan süllyedt, miért is a Gramoboj utasítást kapott, hogy siettesse elsüllyedését, a mit a Roszija végre is hajtott. A Szadamura szállító hajó több figyelmeztető lövés után megállott és a felszólító jelek szerint elegendő számú bárkáját és csónakját lebocsátotta. A bárkákat tulgyorsan bocsátották le, miért is több felborult. Mások elég embert vettek fel és a látható Szuzima és Iksima sziget felé törekedtek. A tenger teljesen csendes volt. A Rurik czirkálóhajó parancsot kapott a tisztek, katonaság és legénység felvételére, de csak a hajón lévő négy idegent és 25 tiszteket sikerült felvenni. A többi katona a szállítóhajót nem hagyta el.

Erre a Roszijanak parancsot adtak a hajónak aknákkal való elsüllyesztésére. Mivel hogy a szállítóhajó az első robbanás után nem süllyedt el, parancsot adtak második aknáknak alkalmazására, mely azután a hajót el is süllyesztette. Meggyőződve, hogy a szállítóhajók dolga el van intézve és a kezdődő sötétség folytán a hajóosztály folytatta czirkálását. Egy japán czirkáló hajó egész idő alatt követte az orosz hajóhadosztály eljárását. Reggel felé a hadosztály a Szamgari-szoros felé való útjában észrevette az Allanton nevű angol gőzöst. E hajó kapitánya a hajóra jött orosz tiszteknek kijelentette, hogy a hajó 65000 tonna szénnel megy Mororanból Singaporebe. A legénység kihallgatása, az okmányok áttekintése és a hajónapi hiányos vezetése avval a ténnyel, hogy a hajó előbb hadicsempezetet folytatott Japánnal, kétséget hagyott tartalma iránt. A vizsgálat végett a hajót Petrov hadnagy vezénylete alatt álló katonai kísérellettel Vladivosztkba küldték, hogy ott a kobozmányi bíróság vizsgálja meg a hajó ügyét. Más hajókat a hadosztály czirkálása közben nem látott. Az angol hajón jobb osztályhoz tartozó japán volt, aki úgy látszott, hogy nem tartozott a hajó személyzetéhez.

Női kézimunkakiállítás az Immaculata-zárdában.

Két termet megtöltö, rendkívül érdekes és tanulságos kézimunkakiállítást rendezett az Immaculata-zárda.

Lent a földszinten az elemi iskolások bájos kis szárnypróbálgatásaiban gyönyörködhetett a néző. Apró kicsi harisnyák, szalvéteszorítók, tálczakendők közt mogorván húzódt meg egy-egy pár hatalmas papucs, némelyik nagyobb, mint a ki remekelte. A falakon ki-

sebb disz munkák, odább apró háztartási cikkek, mind annak a nagy igyekvésnek tanúbizonyságai, a melyet az apróságok kifejtettek, a míg ezt a csinos kis gyűjteményt összehordták.

Természetesen a kiállítás szebb részét a polgári iskola növendékei remekelték. S itt ez a szó: remekelték, éppen nem tulzás.

Az emeleti kiállítási terem valóságos tárlata volt a szebbnél-szebb kézimunkadaraboknak. Maga a terem díszítése, a munkák csoportosítása is nagy izlésre vallott; különösen emelte a hatást a négy sarokba állított 4 mennyezet s ezek csoportjai.

Legértékesebb darabja volt a gyűjteménynek egy világosbarna terítő, amelyet a zárda készített egy, az auyaházban lévő Mária-szobor talapzatára.

A női kézügyességnek, izlésnek és szorgalomnak remeke ez a darab, ellátva arany és színes himzéssel.

A nagyobb díszítések közül kivált még egy egész sor festett s himzett darab, diványpárnák, faliszőnyegek, asztalfutók, milicuk, tálczakendők, egy kottaállvány, kályhaellenzők, czimbalomterítők, asztalterítők stb.

Nincs a női kézimunkának olyan ága, a mely a kiállításon képviselve ne lett volna. A szemet gyönyörködtetve egész külön kis kiállítást tettek ki a különféle vert csipke, point lace, frivolita, teneriffa stb. munkák. A zárda nevelési rendszerének gyakorlatias oldalát mutatta az a sok fehérnemű, a mely vakító tisztaságban pompázott mindenütt; valamennyi izléses, ügyes munka, legtöbb a fehérhímzésnek is mintájául szolgálhatna. Még a csipkeverésben is gyakorlati volt a cél: a növendékek *helven* kis csipkegallért készítettek.

Különösen feltűnt általános szorgalmával a IV. osztály. Együtt egy remek asztalkát és kályhaellenzőt készítettek s azonfelül minden leányka varrt magának *egy-egy öllövet ruhát*.

A legkiválóbb növendékek névsora a következő: (festés) Pongrácz Margit, Komlóssy Ilonka, Szőnyi Adél, Ováry Panka, (gyönyörű kályhaellenző s.b.) Kovácsik Irma, Dattert Juliska, Pál Juliska, Tanács Bella, Grósz Máli; kézimunkában: Mayor Miczi, Rafael Irma, Hegedüs Mariska, Fodor Emma, Kovács Margit, Fekete Piroska, Racs Iréa (remek himzett kályhaellenző), Dubovszky Marianna, Balla Margit, Roskovits Rózsi, Bóre Vilma.

Külön kell megemlékeznünk arról, hogy az Immaculata zárdában igen alaposan sajátítják el a növendékek az üveg, tükör majolika- és porcellán festést is, szintugy a fafestést és faégetést. E nemű munkákból is sok cséze, tálcza, keztyű-, vaj- és ékszer tartó, továbbá néhány alabástrom utánzat gyönyörködtette a szemlélőt.

Mind ezekért a fölötté szép sikerért pedig az elismerés azokat a jóságos és finom izlésű nővéreket illeti, akik Szent Vincze leányaiaként életüket a gyermeknevelésnek szentelik s az emberiséget legdrágább kiacse megőrzésében segítik: megőrzik, az élet harczi számára erőssé, testben lélekben egyaránt, kiváló magyar *nőkké* nevelik őket.

UJDONSAGOK.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a mult, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

* **Az irgalmasok provinciális Nagyváradon.** *Thuróczy* Kornél, az irgalmasrend tartományi főnöke tegnap megkezdte a rend nagyváradai társházának vizitációját. A tartományi főnök sorra veszi a rendházat, kórházat, gyógyszerházt. *Thuróczy* Kornél itt léte alatt látogatásokat is tesz s értesüléstünk szerint pénteken délután utazik el.

* **A vasutasok pótléka.** A »Vasuti és Hajózási Hetilap«, mely a m. kir. államvasutak igazgatóságának félhivatalos lapja, legutóbbi számában a vasutasok fizetésrendezéséről írván, a következőket közli: »Az 1903. évi pótlék akkép kerül elosztásra, hogy az 1904. évi fizetésrendezési többletnek egy negyedévre eső részét fogják 1903-ra minden levonás nélkül folyósítani. Tehát, a ki a fizetésrendezés alkalmával 200 koronával több fizetést kap, az 1903. évre annak egy negyedét, 50 koronát s így tovább kapja.«

* **Temetőből házhely.** A régi Hidegser-, jelenleg Kórház-utca külső végén elhagyatva van egy régi temető, amelybe különösen a kórházi halottakat temették. Ezt a 7356 négyszögletes területet házhelyeknek akarja eladni a város. A főmérnök öt parcellára osztotta fel a területet s azt véleményezi, hogy négyszögletesenként 2 koronáért adja el s így 14712 korona összeg jön be érte. Az elparcellázás folytán a mostani vámbódét el kell helyezni. E célra a szemben levő Stiedl-féle telket ajánlja megvételre a főmérnök.

* **Áthelyezés.** Dr. *Bedthy* László főispán *Lakatos* József II. osztályú megyei közigazgatási gyakornokot a tenkei járásból a cséffai főszolgabíró mellé helyezte át.

* **A harmadik hid építése.** Lassankint mindjobban előtérbe lép a 3-ik vashid építésének a kérdése. Most már nemcsak a Béten emlegetik, hanem a városházán is foglalkoznak vele s a leglelkesebb híve maga *Köszeghy* József főmérnök. Már egy ajánlat is érkezett Nagyvárad városához. Az osztrák államvasutak vasgyára megkereste a várost, azon ajánlattal, hogy teljesen ingyen hajlandó az új hid terveit, költségvetését, a felvételi munkálatokat elkészíteni, csupán azt kéri, hogy a pályázatnál egyenlő árak mellett előnyben részesíttessék. Az osztrák államvasutak vasgyarainak hidépítő mérnöke magyar ember, akinek a hidépítés terén európai hírneve van.

* **Kanapépör.** A Szigligeti színház felügyelete a szabályrendelet szerint a városi mérnöki hivatal hatáskörébe van utalva *Belányi Imre*, Nagyvárad város villamos művészek az igazgatója azon előterjesztést tette, hogy a színház világító személyzetet helyezzek fegyelmi és rendelkezés tekintetében az ő felügyelete alá, — mert csak így vállalhat felelőséget a színház világításáért. — A tegnapi tartott tanácsülésben *Köszeghy* József városi főmérnök kifogásolta a villamos igazgató kérelmének teljesítését, mert a világítási személyzet az összes színházi gépezeteket is kezeli s úgy a felügyelet, mint a rendelkezés a mérnöki hivatalra van bízva. Két rendelkező pedig nem lehet, mert akkor a felelőséget egyikről a másikra háríthatnák. A városi tanács az eddigi állapot fenntartását mondta ki, azzal, hogy a színház világításáért *Köszeghy* József főmérnök felelős.

* **A vízvezeték kiterjesztése.** Nagyvárad város utcáinak egyharmad részén most rakják le a vízvezetési csöveket s ezáltal a távolabb lakó szegényebb lakosság is hozzájuthat a vízvezetési vízhez. Azaz, hogy csak az a háztulajdonos veheti igénybe a vízvezeték, aki egy összegben kitudja fizetni a bevezetés egész költségét. A városi tanács ugyanis engedélyt adott a vállalkozóknak, hogy a házakhoz vezető oldalcsöveket elkészíthetik, azonban a háztulajdonosok előre kötelesek a díjakat lefizetni. Ezzel a legtöbb háztulajdonosnak lehetetlenné teszik a bevezetést. Mikor a vízvezeték elkészítették, az oldalcső vezeték díját 10 évi részletben lehetett lefizetni s ennek köszönhető

hogy annyi házban van vízvezeték. Nem igazságos, de közegészségügyi tekintetben hiba, hogy most nem így jár el a város éppen a legszegényebb lakossággal bíró utcákkal, ahol közti tisztasági szempontból is is legszükségesebb a víz. Nem a most kérdésben levő háztulajdonosok a hibások, hogy nem vezethették be a többivel egyidejűleg a vízvezeték, hanem a városi tanács gyarlóságán mult, hogy akkor a berendezési összeg csökkentése végett a város egy nagy részét vízvezeték nélkül hagyta.

* **A honvédség köréből.** *Nyiri* Sándor m. kir. honvédelmi miniszter *Darabanth* György nagyváradai görög katolikus lelkész, egyházmegyei levéltárnokot, póttartalékos a debreczeni 3. honvédegyalozredben, a tartalékban II. osztályú honvédségőllelkészszé nevezte ki.

* **Érettségi vizsgálat a kereskedelmi iskolában.** A nagyváradai felső kereskedelmi iskolában szombaton, hétfőn és kedden tartották meg az ideai érettségi vizsgálatok szóbeli részét. Az érettségi vizsgálaton a választás- és közoktatási miniszter képviselőjében *Mártonffy* Márton iparoktatási főigazgató, a kereskedelmi miniszter részéről pedig *Szávay* Gyula, debreczeni kereskedelmi és iparkamarai titkár voltak jelen. A vizsgálat igen szép eredménnyel végződött, ami az intézet agilis igazgatójának, dr. *Kovács* S. Jánosnak s a buzgó tanári karnak érdeme. Az írásbelit tett 27 jelölt mindannyi szóbelire bocsátott. Ezek közül aztán a szóbelin csak kettő bukott el, az is csupán szeptemberre. A többiek mind érettnek nyilvánítottak.

Es pedig:

jelesen: Horváth Károly, Kaufmann Mór, Ormos György, Weisz Jenő,

jól: Friedmann Abrahám, Grósz Simon, Guttmann Ernő, Lobstein József, Reich Armin, Steiner Edgár,

egyszerűen: Ehrlich István, Erdődy Andor, Erdős Lajos, Fischer Ferencz, Freifeld Henrik, Gál Miklós, Gück Béni, Káin Jakab, Kis Pál Zoltán, Ornstein Kálmán, Papp János, Pál János, Rákos Arthur, Stern Miklós, Weisz M. Jakab.

A szép eredmény öröme az érett ifjak bankettet rendeztek, melyen lelkes pohárköszöntőkben éltették dr. Kovács S. János igazgatót s volt tanáraikat Koltmann Jánost, Kun Gyulát, Báthori Ferenczet, Váradai Mórt és Schuster Adolft.

* **Katonai szükségletek készítése.** Hivatkozással a f. évi június hó 6-án kelt 1612 számú átiratunkra, van szerencsénk a t. czímet őrtesíteni, hogy a kereskedelmi magy. kir. Miniszter úrtól 39.862. VII. 1904. sz. rendelete értelmében, a magy. kir. honvédség részére, az 1905 évben szükséges 20.000 pár bakancs és 10.000 pár könnyű cipő szállítására vonatkozó pályázati ajánlatok, az alulírott kamarához, f. évi július hó 15-ik napjáig nyújtandók be. A midőn a t. czímet a szóban forgó pályázatról ez uttal értesítjük, egyben megkeressük az iránt, hogy a kerületéhez tartozó szakmabeli iparosok és alkalmi szövetkezetek figyelmét, az említett lábbelik szállítására felhívni, s őket a szállításban való részvételre buzdítani szíveskedjék. Nagyvárad, 1904. június hó 22. Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. kereskedelmi tanácsos, elnök, dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* **Hymen.** *Klein* Henrik, a gőzmosóda művezetője eljegyezte *Asztalos* Dávid m.-keresztési földbérő kedves és szeretetreméltó leányát, *Hermindát*.

* **Az iparosifjak a színházban.** A nagyváradai ipartestület ifjúságának önképző köre ez évben is rendez műkedvelői előadást s e célra a Szigligeti-színház átengedését kérték

a várostól. A városi tanács hajlandó ezuttal a színházat a próbára és két előadásra átengedni a tisztogatás és világítási díjak megtérítése mellett. Tekintve azonban, hogy a színház átengedése igen sok kellemetlenséggel jár, jövőre a tanács nem fogja átadni műkedvelői előadásokra, legfeljebb úgy, ha közvetlen a szezon befejezése utáni 1—2 napon akarják igénybe venni.

* **Megfojtotta a feleségét.** Egy borzalmas bűntény tartja most lázas izgatottságban *Csokaj* község lakosságát. Ma reggel özvegy *Györy* Istvánót megfojtva találták ágyában. Rögtön orvosért küldöttek, ki megállapította, hogy a szerencsétlen asszony még az éj folyamán kiszendvedett s halálát fojtogatás idézte elő. A hulla és a szoba padlója több helyen véres volt s ebből azt következtették, hogy a gyilkosnak előbb dulakodnia kellett áldozatával. A csendőrség még a délelőtti folyamán hozzá látott a nyomozáshoz. A házbelleknek feltűnt, hogy az asszony férje *Fülöp* István, — kivel vadházasságban élt — délelőtti nem jött haza, holott máskor az egész napot otthon szokta tölteni. Ezt a gyanúkat a csendőrséggel is közölték s annak vezetője rögtön *Fülöp* keresésére indult. Nemsokára meg is találta őt egyik falubeli kocsmában, hol cigány mellett mulatozott. *Fülöpöt* az őrmester a csendőrségre kísérte s ott vallatásra fogták. A bűnös mindent tagadott s azzal védekezett, hogy ő a tett elkövetésekor a kocsmában mulatott. Ez az állítása azonban valótlán, mert ruháján és ingén több vérfoltot találtak. Megmozgatásakor előkerült zsebkendője csupa vér volt s az arczán is több karcolás látható. Az esetről a székelyhídi járásbírósg jelentést tett a nagyváradai kir. ügyészségnél, melynek vezetője dr. *Nagy* Géza az ügyben szigorú vizsgálatot rendelt el. Holnap fog megtörténni a boncolás és helyszíni szemle.

x Tisztelettel hívjuk fel lapunk olvasóinak szíves figyelmét **Sz. KOCSIS JÁNOS** katonai, egyenruházati, férfi-szabó czég lapunk mai számában közölt hirdetésére 606

IRODALOM.

Nagyvárad az erdélyi fejedelmek és a török uralom korában.

— Irta: **Tóth-Szabó Pál.** —

Nagyvárad történetének egy igen érdekes fejezete jelent meg a napokban. Avatott történetíró dr. *Tóth-Szabó* Pál írta, ki évek óta komoly történeti tanulmányokat és kutatásokat folytat s eddigi történetírói működésével oly szép eredményt ért el, hogy már a Magy. Tud. Akadémia figyelmét is felkeltötte.

Szerencsének tartjuk ez a minden tekintetben hivatott történetíró újabb tanulmányai és kutatásai tárgyává városunk multját tette; őszintén óhajtuk, hogy hű maradjon e tárgyhöz, így jogosan remélhetjük, hogy megérjük jük városunk igazi monografiájának a megírását.

A ma megjelent kötet két rendkívül érdekes korszakát tárgyalja Nagyvárad történetének az erdélyi fejedelmek és a török hódoltság korát. Ahol érdemes történetíróknak *Bunyitay* Vinczének eddig megjelent munkája véget ér — ott kezdődik a *Tóth-Szabó* Pálé.

Ez a két korszak a legzavarosabb korszaka a magyar történetnek — Várad történetének is.

Annál élesebb judicium kell hozzá, hogy a kor történetére világot vessen. *Tóth-Szabó*nál meg van ez is, de emellett világos előadás, szép nyelvezet, alapos tanulmány, hazafias lelkesedés és tárgyának szeretete jellemzik.

Ennyit egyelőre, — mert bővebben szándékozunk foglalkozni Tóth-Szabó könyvével. Most csak felhívjuk a figyelmet reá és jelezzük, nagy örömmel jelezzük annak megjelenését.

A könyv a *Szent László nyomda* kiállításában, *Sebő* Imre kiadásában jelent meg. Terjedelme 135 nagy oktáv oldal. Ara két korona.

EGYESÜLETEK.

Kongregációk Kongresszusa.

Az ifjúsági Mária-Kongregációk praeseisei és a tanuló ifjúság valláserkölcsi érdekei iránt érdeklődő tanfélék és nevelők folyó év július 1-én d. e. 9 órakor *Majláth* Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök elnöke alatt tartják III. országos értekezletüket.

A kongresszus tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. Tartja *Majláth* Gusztáv Károly püspök. 2. Az ifjúsági kongregációk belső világa. Előadó: *Csúcs* István főreálisk. hittanár. 3. Hazánk ifjúsági kongregációinak állapota a jelenben. Előadó: *Trikal* József dr. főreálisk. hittanár. 4. A vallás-erkölcsi ifjúsági irodalom hazánkban. Előadó: *Vargha* Damján dr. főgim. tanár. 5. A jubiláris év Mária-kongresszusának előkészítése. Előadó: *P. Komárik* István S. J. 6. Egyéb indítványok.

Igazságszolgáltatás.

Megrabolt öreg asszony.

— Esküdtársi tárgyalás. —

A télen négy haramia szövetséget kötött egy nagybárdi öreg asszony megrablására. *Méhes* József többször büntetett alak lett a banda feje, aki tudta, hogy özv. *Burzán* Péternének van egy kis öszekuporgatott pénzcskéje és más értékes holmija is. A rablóbanda revolverekkel és puskával felfegyverkezve éjnek idején állított be az öreg asszonyhoz és enni valót kértek tőle. Mikor már jól befalatoztak, a banda feje, *Méhes* József felállt és revolverét az asszony mellének szegezve, pénzt követelt tőle. Az öreg vonakodott a haramia kérését teljesíteni s égre-földre esküdözve mondta, hogy nincs otthon pénze, de a rablók nem hittek neki. Mikor pedig mekkülést kísérelt meg, a banda egyik tagja leütötte. Ezután hozzá fogtak a ház kutatásához. A pénzt, értékes tárgyakat és ruhadarabokat mind elrabolták. A rablók még a sötétség leple alatt távoztak, magára hagyva a holtnak vélt öreg asszonyt.

Másnap reggel a szomszédnője kereste *Burzán* Péternét, a kit vérbe fagyva talált a szobája padlóján. Rögtön orvosért szaladtak, a ki hosszas kísérlet után eszméletére is térítette a szerencsétlen áldozatot. Gondos orvosi kezelés mellett aztán napról-napra jobbra fordult a beteg állapota, úgy hogy nem sokára felgyógyult a szenvedett sérüléséből.

Fülgőgyulása után részletesen elmondotta az esetet a nyomozó csendőröknek s gyilkosait is — kiket már régebben ismert — megnevezte. A csendőrség erre mind a négy embert névszerint: *Méhes* Józsefet, *Móna* Sándort, *Móna* Józsefet és *Madár* Lászlót letartóztatta.

A nagyváradi királyi törvényszék, mint esküdtbírósg ma vette ezt az ügyet tárgyalás alá. Elnök: *Millye* Gyula, előadó *Debreczeni* József, szavazó bíró *Grám* Sándor, a vádat *Korn* Lajos kir. ügyész képviseli. A vádlot-

takat dr. *Várad* Odön, dr. *Bárdos* Imre, dr. *Teleszky* Béla és *Vágásy* Imre ügyvédek védik. Esküdtek: Sz. *Kocsis* János, *Felföldi* István, *Oláh* Lajos, *Petrovay* Sándor, *Kajetán* József, *Zsembinszky* János, *Ujváry* Vilmos, *Daróczy* Sándor, *Arany* Sándor, *Holtfar* Rudolf, *Czeglédy* Jeremiás és *Hant* Frigyes.

Elnök 9 órakor megnyitotta a tárgyalást kihallgatta a vádlottakat, kik konokul tagadják a terhükre rótt esekelményt. Tagadják, hogy a törvényszék kezeiben levő bűnjelek az övéké lett volna.

Ezután a tanukat hallgatták ki, a kik azt válaszolták, hogy a vádlottak nekik kínálták eladásra az elrabolt holmikat. A legértékesebb valomást a tanuk közül *Méhes* Józsefné vette, ki elmondotta, hogy a rablást követő napon férjétől pénzt és többféle ruhadarabot kapott megőrzés végett. Ő azonban nem tudta, hogy azok rablott dolgok. Tudta, hogy a férje egyszer pénzhamisításért és több apróbb bűnökért már bevolt zárva.

A bizonyítás befejezése után fölolvasták az ügyre vonatkozó iratokat. Ezután a tárgyalást holnapra halasztották.

TANUGY.

A főreál iskola rajzkiállítására. Ma és holnap lesz még nyitva az állami főreál iskola rajzkiállítására. Aki érdeklődik a szellemi haladás legszebb része, a fejlődő művészet iránt az nézze meg ezt a kiállítást. Igen tanulságos. Mi idegenből hozunk művészi nevek vásári árúiból, rosszul sikerült alkotásaiból s nagy áron itt ragasztunk belőlük egy párt, míg azt a sok értékes dolgot, mit városunk intézetei produkálnak, észre venni sem akarjuk. Tessék egyszer az intézetek produktumaiból állítani össze mű kiállítást így iskola év végén. Lesz mit megnézni, lesz mit megvenni is olcsón s ez a pénz fejlődő tehetség ambícióját fogja fejleszteni. A leány iskolák kézi munkáiból s mind a fiú, mind a leány iskolák festményeiből pazar kiállítást lehetne rendezni. Tessék képek szempontjából megtekinteni a reál iskola rajzkiállítását.

A termen végig húzódo asztalon szerkesztett rajzok és ábrázoló mértani tételek szemléltetéséhez való szerek, mind a tanulók művei, vannak. Ez *Vidovich* Béla tanárnak kiállítására. Új dolog ez a szemléltető eljárás a legfinomabb mértani problémáknál s hálásak lehetnek szülők, tanulók, hogy a legnehezebb tantárgyat, melyből legnagyobb perczen szokott bukni, ily könnyen érthetővé, sőt egyenesen élvezetessé tudja tenni.

Nézzék meg ezt szakértő, laikus egyaránt tanulni nem szégyen senkinek.

Őt vannak apró emberkéik sikéit mélyen rajzai, kifőstött ábrái. Tiszta szép dolgok. Dr. *Visnya* Aladár tanár kis csapatának művei. Nagyon figyelemre méltó dolog az, hogy már első osztálybeli gyermek oly precízitással használja a tust a körvonalakhoz, s izléssel a színeket az ábrák kitöltésénél.

Művészi szempontból koronája az egésznek a rajztanár *Szöke* Gyula tanítványainak munkája. Arnyékolás, gipsz szobrok utáni rajzok, akvarellek, és olaj festmények tekintélyes számban vannak izlésesen csoportosítva. Mindjárt a belépésnél megkapja az embert két nagy méretű olaj festmény »Kedvenceim« egy nő virágok között és »Horgászó fiú«. Nagy mesterek képe után vannak festve gyönyörűen. Három kis akvarell áll a két nagy kép között. Ez már nem dilettáns munka, ez művészi kép. Különösen a középső, egy falusi részlet, bármely művésznak becsületére válnék. Olaj festmények: egy bika a kutoál, egy vihartól meglepett cigánykaraván, többféle modorban festett táj és arcképek, virág képek, csönd élet, kifogástalan kivitelben.

Maga a tanári kar lelke, a mindeu irányban ritka agilitásu igazgatónak is büszkesége ez a kiállítás, mint városunk is büszke lehet azon középiskolájára, mely ily derék módon tudja megmutatni, hogy a tanítás mellett, ho-

gyan nevel szép érzéket és művészi tudást. Naponként d. e. 9—12, d. u. 3—5-ig mindenki számára nyitva áll a kiállítás az intézetben.

NYILTTÉR.

jó munka a legjobb reklám

Ki javítja meg olyan bámulatos olcsón és pontosan az óráját, mint

Freund Benjamin.

Miért? Mert a legjobb gépekkel és munkaerőkkel van ellátva. Ékszeri vagy órárt csak

Freund Benjaminsnál

vásárolhat legolcsóbban, miért? mert kis hásszonnal is megelégszik.

Fél árban kinél kap szemüveget, hő- és lázmérőket, azt is csak

Freund Benjaminsnál.

Miért mert megvett potom árért egy raktárt.

Van-e törött vagy ócska arany és ezüst eladó vagy cserébe akar.

Freund Benjaminsnál

értekesítheti legjobban. Ékszer javítást hallatlan olcsóért eszközöl.

Ki nem tudja, hogy hol lakik az a

Freund Benjamin,

mű-órás, ékszerész és látszerész, az figyelje meg

Nagyvárad, Fő-utca, Széchenyi-szálloda épületében

TAVIRATOK.

A képviselőházból.

Budapest, június 22. (Saját tud. táv.)

Szivák Imre: Olajnak válaszolva, felhossa, hogy *Kossuth* Ferencz indítványa folytán a mentelmi bizottság elé utasított képviselők spontán elhatározására bizta a bizottság annak idején, hogy megkövessék a Házat.

Szederkényi Nándor: Kéri az elnököt, hogy vonja meg *Szivák* előadótól a szót, améért itt indiszkrécziót követett el indokolatlanul a mentelmi bizottság ülésében történtek felől.

Thaly Kálmán tiltakozik a jelen nem levő *Kossuth* Ferencz meggyanúsítása ellen.

Perczel elnök: A mentelmi bizottság nem mulasztott, paktumot sem kötött avval, hogy az eléje utasított képviselők spontán elhatározására hagyta a Háznak részéről való megkövetését.

Szivák: Kijelenti, hogy *Kossuth* nem gyanusította.

Ezután szünetet adott az elnök.

Szünet után

Bakonyi terjesztette elő interpellációját a galaczi konzul németnyelvű átírata tárgyában.

Támadja *Tiszát*, amiért törvényes állapot szerint valónak mondotta a galaczi konzul eljárását.

A debreczei polgármester jogosan cselekedett. *Tisza* követte el a jogtalanságot, mikor ráirt a polgármesterre.

Bernáth Béla ugyanebben a dologban interpellált.

Tisza István gróf miniszterelnök: Mindenképen kívánatosnak tartja maga is a magyar elem érvényesülését és ténfoglalását kereske-

delmi képviselőtünkben a külföldön. Ez idő szerint azonban senki sem tagadhatja, hogy törvényes akadályja nincs a konzulátusok német levelezésének. Felfogása e tekintetben teljesen egyezik Deák és Andrássy felfogásával. (Ellentmondások a bal- és szélsőbaloldalon.) Az országgyűlés a delegációkban ez ellen sohasem tiltakozott. (Ellentmondások a nemzeti párt padjain.)

Bakonyi: A miniszterelnöknek kötelessége lett volna megnyugtató nyilatkozatot tenni; e helyett csak olajat öntött a tűzre. A választ nem veszi tudomásul. **Bernáth** szintén nem veszi tudomásul a választ, hanem kéri a miniszter válaszában napirendre tűzését.

A miniszter válasza felett holnap dönt a ház névszerinti szavazással.

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, jun. 22. (Saját tud. táv.) A függetlenségi párt ma értekezletet tartott, melyen **Polonyi** határozati javaslatot tett, hogy mondja ki a párt a legintenzívebb harcot a civillista javaslat tárgyalása során az esetre a kormány ellen, ha ígéreteit, különösen az autonóm vámtarifa és a választási reform dolgában be nem váltja.

Bizony Akos már a költségvetés során helyén valónak látja a harcz teljes mérvű megindítását a kormány ellen.

Az értekezlet elfogadta ez utóbbi javaslatot, Polonyi javaslata felől azonban az idő szerint még korainak tartja határozni.

A galaczi ügy napirenden tartásáról a párt megbízása folytán Bakonyi, Rátka, Szatmári Mór gondoskodnak,

Kitüntetett török küldöttség.

Bécs, június 22. (Saját tud. távirata.) O felsége a szultán küldöttségének tagjait magasabb rendjelekkel tüntette ki. **Sakir** basának a Lipót rend nagy keresztjét adományozta,

Vécsey Ferenczet megoperálták.

Budapest, június 22. (Saját tud. táv.) Egy berlini hír szerint **Vécsey** Ferenczet a 11 éves hegedűművészt, aki legutóbb az angol udvarnál aratott nagy sikert, ma megoperálták. Vécseynek vakbélgyulladásra volt és ez tette szükségessé a műtétet.

Orosz vereség.

Budapest, június 22. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik: Hajcseng és Liaojung között Kuroki és Oku egyesített serege Stackelberg visszavonuló seregét ismét megtámadta és döntő csatában teljesen szétverte. Az oroszok visszavonultak Liaojungba. Mukdenben a vereség híre nagy a rémület, mert érzik, hogy ha Liaojung elesik, — Mukden is fenyegetve van.

Budapest, jun. 22. (Saját tud. táv.) Pétervári távirat szerint a hajcsengi csata a háborúnak eddig legvéresebb csatája volt. Stackelberg seregének csak roncsai maradtak.

A japánok megszállták Liaojungot.

Budapest, június 22. (Saját tud. táv.) Niucsvangból táviratozzák, hogy a japán

csapatok elfoglalták és megszállták Liaojungot, az orosz hadműveletek e bázisát.

Pórnuljárt segédhad.

Budapest, jun. 22. (Saját tud. táv.) A visszavonuló Stackelberg fedezésére és támogatására Kuropatkin 8000 embert küldött.

E segédhadat azonban a japánok Kaicsu közelében szétszörták. Elesett 1200 orosz katona. A segédhad parancsnoka, Konsadovics, igazán a legpéldásabb hősiességet és kitartást tanúsított. A legnagyobb hidegvérrel vezette a védelmet a japán támadás ellen, de sietelen volt minden igyekeve az elszánt japánokkal szemben.

Port-Arthur.

Budapest jun. 22. (Saját tud. táv.) Egy római távirat szerint Port-Arthur ostromához az előkészületek szünet nélkül folynak. A japánok minden nap 100 méterrel jutnak közelebb az orosz erősséghez.

Elsüllyedt hajók.

Budapest, jun. 22. (Saját tud. táv.) Tokióból érkezett hír szerint a japánok elfogtak egy bárkát, melynek emberei azt vallották, hogy a Siutapin nevű gőzös és még két orosz torpedónaszád a port-arthuri kikötő bejáratánál — elsüllyedt.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

4

— A gyilkost sok esetben azért nem lehet kinyomozni, elítélni . . . Valakit csak több hónappal a bűntény elkövetése után gyanúsítanak a gyilkossággal. Megvizsgálják a ruháit, fehérneműjét és barnás foltokat fődöznek föl rajta. . . . Vértünetek ezek vagy rozsdafoltok, sár, gyümölcs-foltok? . . . Hány szakértő vizsgálta meg a foltokat s nem tudott döntenit! . . . Miért nem? . . . Mert nem volt biztos mód a melylyel meg lehetett volna állapítani a folt igazi mivoltát! Most itt van a Sherlock Holmes-reagens és többé semmi kétség nem lehet.

A szeméi ragyogtak, mi alatt beszélt! s mikor elvégezte, szívére tette a kezét és mélyen bókolt, mintha valami láthatatlan tömeg tapsait köszönte volna meg . . .

— Valóban gratulálok önnek e felfedezéshez, — szóltam, elcsodálkozva kissé a tulságosnak látszó lelkesedésén.

— A múlt évben ott volt a frankfurti von Biscoff esete, — felelte Sherlock Holmes. — Ót minden esetre fölakasztották volna, ha ezt a reagent már akkor ismerik. Aztán ott volt a bradfordi Mason, a hírhedt Müller, a montpellier-i Lefevre és a new-orleansi Samson . . . Egész sereg oly bűntünet tudnék felsorolni, melyekben mindenütt ez a reagens döntött volna! . . .

— Ön igazi eleven kalendáriuma a bűneseteknek! — szólt közbe Stamford nevetve. — Nem indíthatna mindjárt folyóiratot is ezen a czímen: »A múlt bűnügyi krónikája?« . . .

— Annyi bizonyos, hogy nagyon érdekes olvasmány lenne, — felelte Sherlock Holmes és flastromot ragasztott megszürt ujjára. — Vi-

gáznom kell, — fordult hozzám mosolyogva, — mert sokat dolgozom mérgekkel is . . .

Felém nyújtotta a kezét s ekkor láttam, hogy tele van flastromokkal, az erős savak pedig többféle színűre máriák, cserzették a bőrét.

— Üzleti ügyben jöttünk ide, — szólt Stamford, székre ülve s egy másikat alám tolva. — Watson barátom lakást keres, s mivel ön panaszkodott ma reggel, hogy nem talál lakótársat, elhoztam Watson, hogy hátha meg-egyezhetnek?

Sherlock Holmesnek látszólag megtetszettem, mert sietett felelni:

— A Baker-utcában találtam egy csinos kis lézket, amelyben megférhetnének egymás mellett . . . Reményilem, az erős dohányfűst nincs tőrhére?

— Magam is mindig »hajós«-dohányt szívok, — feleltem.

— Ez hát rendben van. Nekem otthon is van kis laboratóriumom, s néha kísérletezni is szoktam . . . Nem zavarná ez önt?

— Szó sincs róla!

— Lássuk csak . . . Micsoda fogatkozón is van még? . . . Néha mogorva leszek, s napokig se szólok egy szót se. Nehogy azt gondolja ilyenkor, hogy boszús vagyok! . . . Ne törődjék velem: nem tart sokáig s aztán megint jókedvű leszek . . . Most pedig önön a sor. Rajta, mondja el a hibáit! Mert hát jobb, ha két czimbora kölcsönösen megvallja, hogy mi lakik bennük, mielőtt összemennének lakni . . .

Nagyot nevettem ezen a vallatáson.

— Golyó van a vállamban — feleltem aztán; — nem szeretem a zajt, a lármát, mert nagyon ideges vagyok, sokszor olyankor kelek föl, mikor más tisztességes ember aludni készül és véghetetlenül lusta vagyok. Egészséges koromban volt még egész csomó más hibám is, de most egyelőre ezek a legnagyobbak.

— Vajon zajnak lármának tekint-e a hegedülést is? — kérdezte Sherlock Holmes, kissé aggodalmasan.

— Ez attól függ, hogy ki hegedül, — feleltem. — A művészi hegedűjáték isteni élvezet . . . de a czinczolás —

— Oh, akkor sebaj! — vágott közbe Sherlock Holmes vidáman. — Azt hiszem rendben és tisztában vagyunk, föltéve persze, hogy önnek is tetszeni fog a lakás.

— Mikor nézhetnök meg együtt?

— Jöjjen el értem holnap délebe ide, — felelte Holmes — akkor mindjárt nyélbe is üthetjük a dolgot.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Az Amerikai Áruház olcsó árakban utólérhetetlen.

Mindenkit kellemesen érint az a szépen összeválogatott nagy rőfös-és rövidáru raktár, ami az

„Amerikai Áruház“-ban van.

De különösen most fehér és színes batisztokban, delainek, grenadin és paplanokban; továbbá gyönyörű túll és valanse csipkékben és hozzávalókban felülmulhatatlan a raktár.

Tisztelettel.

617

„Amerikai Áruház“

Nagyvárad,

Olaszi, Fő-utca, »Bazár«-épület.

Szabott, olcsó ár!

Új üzlet!

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására adni, hogy helyben Zöldfa-utcán, *Heiman Lipót és Társa* czéggel szemben a mai kor igényeinek teljesen megfelelő *rőfös és divat-áru üzletet nyitottam* s mint fiatal kezdő kereskedő, ki 12 év óta helybeli legelőkelőbb üzletekben elsajátítottam a t. hölgyközönség jó ízléseit, be akarom bizonyítani, hogy

Új üzlet!**Zöldfa-utcán csak Kertész Sándornál**

lehet a *legdivatosabb árukat oly olcsóért beszerezni*, hogy bámulatos lesz egész Nagyvárad és Biharmegye vevőközönsége előtt. Mindenkinek saját érdeke ezen

746

rendkívül kedvező alkalmat felhasználni, mert ily szép és olcsó *soha nem volt* és nem is lesz. Például:

Legjobb mosó kartonok	— — — — — 12 kr.	140 cm. sz. koromfekete Lüsster	— — — — — 98 kr.	120 cm. sz. Tennis Lüsster minden szín	— — — — — 58 kr
Legfinomabb selyem batiszt	— — — — — 25 >	140 >	> m intás legf. kelme 89 >	95 >	> Legfinomabb francia Delén 48 >
Pongais francia batiszt, arabeszk mintákkal 38 >	120 >	> Sottis legujabb	— — — — — 89 >	Fekete selyem napernyők 48 kr., legfin. 1 frt. 35 >	

Rabkötött férfi és női harisnyák, zsebkendők, fejkendők, rendkívül olcsók, ágy garnitúrák, függönyök, paplanok és más százféle czikkek leirhatatlan olcsók, **d e c s a k**

Kertész Sándor új rőfös- és divatruházában, Zöldfa-u. (Heiman-czéggel szemben.)

Szolid és pontos kiszolgálás!

Új üzlet!

Szabott, olcsó ár!

ÜZLET-ÁTHELYEZÉS!

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét Fő-utca, Bazár-épületből

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szouterrain helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemű vevőközönséget értesíti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.*Ugyanott varróleányok folytonosan felvétetnek.*

686.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓIroda:
Kossuth Lajos-utca 3.**Nagyvárad.**Gyártelep:
Kert-utca 10. szám.

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványterazzo munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, me-
denczék, járdák, csatornák, szökő-
kutak, zsilipek, hidak és átvezetők o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cementlapok,
csatornacsövek, lépcsők, fedőla-
pok, esővízfolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok,
mindenféle műkövek. o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerű és diszes kivitelben

Terazzo-munkálatok: Szabad. sodronybetétesek
repedésmentes módszer

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinczék, járdák
aszfaltozása. o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.
**Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeres
szárassá tétele.**

**Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban
lesznek elvállalva.**

Költségvetés ingyen és bérmentve.

662

Mindennemű építkezési anyagok nagy raktára.

Beocsini Cementgyári Unió kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi aszfalt fedőlemezek. Kátrány fedőlemezek. Aszfalt elszigetelő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezet nádfonat

Jutányos árak!**Árak minden vasutállomásra!**